

Hotărârea CNCD cu privire la nereprezentarea cultelor minoritare în emisiunile televiziunii publice

Hotărârea nr. 44/09.02.2011

Dosar nr.: 6A/2010

Petiția nr.: 763/28.01.2010

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (autosesizare)

Reclamat: Televiziunea Română, Consiliul Național al Audiovizualului

Obiect: Nereprezentarea cultelor minoritare în emisiunile televiziunii publice

Criteriu: Religie

I. Numele și domiciliul părților

I.1. Numele și sediul petentului

I.1.1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărăcineanu, nr. 1-3, sector 1, București.

I.2. Numele și sediul reclamaților

I.2.1. Televiziunea Română, Calea Dorobanților, nr. 191, București.

I.2.2. Consiliul Național al Audiovizualului, Bdul Libertății, nr. 14, sector 5, București.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Autosesizarea din 28.01.2010 arată că în Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România apar următoarele: „Grupuri religioase minoritare au sesizat în continuare lipsa prevederilor referitoare la accesul liber al grupurilor religioase la canalele publice de media”.

III. Procedura de citare

3.1. În conformitate cu art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Au fost solicitate puncte de vedere din partea Asociației Umaniste din România (adresa nr. 1018/09.02.2010), Bisericii Evanghelice Române (adresa nr. 1293/18.02.2010), Cultului Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică (adresa nr. 1294/18.02.2010), Uniunii Comunităților Creștine Baptiste (adresa nr. 1295/18.02.2010), Organizației Religioase Martorii lui Iehova (adresa nr. 1296/18.02.2010), Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara (adresa nr. 1297/18.02.2010), Muftiatului Cultului Musulman (adresa nr. 1298/18.02.2010), Federației Comunităților Evreiești din România (adresa nr. 1299/18.02.2010), Episcopiei Unitariene Cluj (adresa nr. 1300/18.02.2010), Arhiepiscopiei Romano-Catolică București (adresa nr. 1301/18.02.2010), Arhiepiscopiei Romano-Catolice Alba Iulia (adresa nr. 1302/18.02.2010), Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică (adresa nr. 1303/18.02.2010), Patriarhiei

Române (adresa nr. 1304/18.02.2010), Superintendenței Evanghelice S.P. Cluj (adresa nr. 1305/18.02.2010), Consistoriului Superior Evanghelic C.A. Sibiu (adresa nr. 1306/18.02.2010), Mitropoliei Cultului Creștin de Rit Vechi (adresa nr. 1307/18.02.2010), Uniunii Cultului Creștin după Evanghelie (adresa nr. 1308/18.02.2010), Uniunii de Conferințe a Bisericii Creștine Adventiste de Ziua a Șaptea (adresa nr. 1309/18.02.2010), Arhiepiscopiei Bisericii Armene (adresa nr. 1310/18.02.2010), Eparhiei Reformate din Ardeal (adresa nr. 1505/24.02.2010), Eparhiei Reformate de pe lângă Piatra Craiului (adresa nr. 1506/24.02.2010) și reclamațiilor (adresa nr. 1311/18.02.2010, respectiv adresa nr. 1312/18.02.2010).

3.3. Reclamații a fost citați la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD) pentru data de 11.05.2010.

3.4. La audierea din 11.05.2010 nu s-au prezentat reclamații.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentului

4.1.1. Autosesizarea înregistrată la CNCD cu nr. 763/28.01.2010 arată că în Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România apar următoarele: „Grupuri religioase minoritare au sesizat în continuare lipsa prevederilor referitoare la accesul liber al grupurilor religioase la canalele publice de media”.

4.2. Susținerile reclamațiilor

4.2.1. Prin adresa nr. 3577/15.03.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2192/18.03.2010 al doilea reclamat arată următoarele aspecte relevante:

- conform Legii nr. 504/2002, în serviciile de programe se asigură diversitatea culturală, lingvistică și religioasă [art. 3 alin. (1)], precum și independența editorială a furnizorilor de servicii media audiovizuale [art. 6 alin. (2)], iar răspunderea pentru conținutul serviciilor de programe difuzate revine furnizorului de servicii media audiovizuale [art. 3 alin. (3)];

- CNA nu poate interveni în conținutul editorial al serviciului public de televiziune.

4.2.2. Primul reclamat, prin adresa nr. 15126/01.04.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 25267/02.04.2010 trimite o situație cu prezența cultelor minoritare în emisiunile de profil.

4.2.3. Al doilea reclamat, prin adresa nr. C252/27.04.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 3365/29.04.2010, invocă excepția lipsei calității procesuale, arătând că în conformitate cu prevederile legale, CNA nu poate interveni în autonomia și independența editorială a serviciilor publice de radiodifuziune și de televiziune.

4.3. Susținerile Arhiepiscopiei Romano-Catolice Alba Iulia

4.3.1. Arhiepiscopia Romano-Catolică Alba Iulia a depus la CNCD adresa nr. 360/2010, înregistrată la CNCD cu nr. 1877/09.03.2010, prin care arată că arhiepiscopia și subunitățile sale au fost prezente doar în emisiunea în limba maghiară din cadrul canalelor publice de media, în emisiunile în limba română nu au avut și nu au reprezentare, deși ar dori aceasta.

4.4. Susținerile Organizației Religioase Martorii lui Iehova

4.4.1. Organizația Religioasă Martorii lui Iehova a depus la CNCD adresa nr. 499/2010, înregistrată la CNCD cu nr. 1900/10.03.2010, prin care arată că nu a solicitat până în prezent reprezentarea în emisiunile televiziunii publice.

4.5. Susținerile Consistoriului Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România

4.5.1. Consistoriul Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România a depus la CNCD adresa nr. 1012/2010, înregistrată la CNCD cu nr. 1998/15.03.2010, prin care arată că biserica este prezentată aproape săptămânal în emisiunea în limba germană, iar pe lângă aceste programe, cu o audiență mai restrânsă, mai sunt prezentate și diferite reportaje privind monumentele istorice ale bisericii (cetățile fortificate din Transilvania). S-ar bucura dacă ar crește prioritatea și preocuparea televiziunii publice în prezentarea vieții cultelor minoritare, ca o latură deosebită a vieții social-culturale și ecumenice din România.

4.6. Susținerile Bisericii Creștine după Evanghelie

4.6.1. Biserica Creștină după Evanghelie a depus la CNCD adresa nr. 551/19.03.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2241/22.03.2010, prin care arată că CNA nu are o statistică privind timpul alocat prezentării vieții religioase a cultelor recunoscute, iar biserica nu se regăsește sub nicio formă în emisiunile TV publice sau în radioul public. Nu există norme juridice clare și transparente privind accesul nediscriminatoriu pe canalele media publice.

4.7. Susținerile Consistoriului Bisericii Unitariene din Transilvania

4.7.1. Consistoriul Bisericii Unitariene din Transilvania a depus la CNCD adresa nr. 213/2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2166/17.03.2010, prin care arată că nu a întâmpinat dificultăți din partea canalelor publice de media.

4.8. Susținerile Patriarhiei Române

4.8.1. Patriarhia Română a depus la CNCD adresa nr. 1900/12.03.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2076/15.03.2010, prin care își exprimă speranța că reprezentarea cultelor minoritare în emisiunile publice reflectă criteriul procentajului din totalul populației României.

4.9. Susținerile Cultului Creștin Biserica Evanghelică Română

4.9.1. Cultul Creștin Biserica Evanghelică Română a depus la CNCD adresa nr. 63/11.03.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2077/15.03.2010, prin care arată că ar fi benefic ca și cultele minoritare să aibă acces în spațiul de emisie la televiziunea și radioul public.

4.10. Susținerile Uniunii de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea

4.10.1. Uniunea de Conferințe a Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea a depus la CNCD adresa nr. 110/19.03.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2326/23.03.2010, prin care arată că libertatea de exprimare a cultelor minoritare este îngrădită prin excluderea lor din peisajul mediatic al canalelor publice de media. Se acreditează ideea că doar Biserica Ortodoxă are legitimitatea de a apărea pe posturile publice, iar cultele minoritare sunt o ciudățenie, o anormalitate, neavând nimic de spus care să fie important sau legitim. Menținerea stereotipurilor religioase este favorizată de această atitudine. Propune:

- includerea unor emisiuni de prezentare obiectivă și suficientă a istoricului, doctrinelor și organizării fiecărui cult religios la ore accesibile publicului larg, realizate într-un format asemănător și cu sprijinul fiecărui cult;
- asigurarea echilibrului confesional în cadrul emisiunilor canalelor media publice;

- transmiterea știrilor referitoare la evenimente organizate și de alte culte religioase decât cele tradiționale;
- semnarea unor protocoale de colaborare între culte și canalele publice media.

4.11. Susținerile Cultului Creștin Baptist

4.11.1. Cultul Creștin Baptist a depus la CNCD adresa nr. 225/23.03.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2357/24.03.2010, prin care arată că nu există o preocupare a televiziunii publice pentru oglindirea activității cultului în emisiuni. Consideră că lipsa cadrului legislativ transparent și explicit conduce la această stare de fapt.

4.12. Susținerile Eparhiei Reformate din Ardeal

4.12.1. Eparhia Reformată din Ardeal a depus la CNCD adresa nr. 420/2010, înregistrată la CNCD cu nr. 2449/26.03.2010, prin care arată că este deseori prezentă în emisiunile în limba maghiară a televiziunii publice.

V. Motivele de fapt și de drept

Opinia majoritară exprimată de Asztalos Csaba Ferenc, Gergely Dezideriu, Jura Cristian, Pop Ioana Liana, Vasile Alexandru Vasile, Vlaș Claudia Sorina

5.1. În fapt, Colegiul Director al CNCD reține că obiectul prezentei autosesizări constă în lipsa prevederilor referitoare la accesul liber al grupurilor religioase la canalele publice de media, conform Raportului Departamentului de Stat al S.U.A., pe anul 2009, privind libertatea de religie în România.

5.2. În drept, față de excepția lipsei calității procesuale pasive a Consiliului Național a Audiovizualului invocată de către aceasta prin adresele nr. 2192/18.03.2010 și 3365/29.04.2010, Colegiul admite excepția în sensul că CNA nu are competența de a interveni în conținutul editorial al serviciului public de televiziune, activitatea acestuia fiind guvernată de Legea nr. 41/1994 și desfășurându-se sub controlul Parlamentului României.

5.3. Pe fondul autosesizării Colegiul Director reține dispozițiile Convenției europene a drepturilor omului, care la art. 14 dispune că „Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție, trebuie să fie asigurată fără niciun fel de deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

5.4. Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului, care la art. 1 dispune interzicerea generală a discriminării, respectiv parag. 1 „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără niciun fel de discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație” și parag. 2 „Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică, pe baza oricăruia dintre motivele menționate la parag. 1”.

5.5. Conform definiției discriminării, astfel cum este aceasta reglementată de O.G. nr. 137/2000, care la art. 2 alin. (1) prezintă condițiile generale ale faptelor de discriminare, putem considera că suntem în prezența unei situații discriminatorii dacă există o diferențiere, bazată pe un criteriu, ce aduce atingere unui drept prevăzut de normele legale interne și internaționale, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă.

5.6. Astfel, o faptă poate fi considerată discriminatorie dacă aduce atingere unui drept, oricare dintre cele prevăzute și garantate de tratatele internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională, după cum dispune și O.G. nr. 137/2000, care la art. 1 alin. (2) prevede că „Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: (...)”; art. 2 alin. (1): „...restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege ...”, precum și Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 1 alin. (1): „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege...”.

5.7. Analizând faptele expuse în prezenta cauză, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care legat de art. 14 din Convenție, privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare atunci când se induce distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă.

5.8. Instanța europeană a decis, în mod constant, că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane aflate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă”¹.

5.9. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul dintre principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv².

5.10. Reținând, în coroborare cu aceste aspecte, definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite, cumulativ, elementele constitutive ale art. 2.

5.11. Pentru a ne afla în domeniul de aplicare al art. 2 alin. (1), deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute la articolul în cauză, de asemenea trebuind să se refere la persoane sau grupuri de persoane aflate în situații comparabile, dar care sunt tratate în mod diferit, datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat mai sus.

5.12. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme, pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare, trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

5.13. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat, prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a- determina dacă și în ce măsură

¹ A se vedea CEDO, *Fredin c. Suedia*, 18.02.1991, par. 60; *Hoffman c. Austria*, 23.06.1993, par. 31; *Spadea și Scalabrino c. Italia*, 28.09.1995.

² A se vedea *Sermide Spa c. Cassa Conguaglio Zuchero and Others*, cauza 106/83, 1984 ECR 4209, par. 28; *Koinopraxia Enoseon Georgikon Sinetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) c. Council of the European Union and Commission of the European Communities*, cauza C-146/91, 1994 ECR I-4199; *Jippes and others*, cauza C-189/01, 2001 ECR I-5689, par. 129.

diferențele între situații analoage sau comparabile, sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicat³.

5.14. Coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul Director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul unei petiții este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

5.15. Astfel, Colegiul Director, analizează, în strânsă legătură în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art. 2 din O.G. nr. 137/2000, cuprins în Capitolul I. Principii și definiții, și subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II. Dispoziții Speciale, secțiunea I-VI din O.G. nr. 137/2000.

5.16. Colegiul Director analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele art. 2 din O.G. nr. 137/2000, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință, și care circumstanțiat la situația de față, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane sau grupuri de persoane care se află în situații analoage sau comparabile, datorită unor criterii determinate și care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței ori exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

5.17. În măsura în care se reține întrunirea elementelor constitutive ale art. 2 din O.G. nr. 137/2000, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor de contravenționale prevăzute și sancționate de O.G. nr. 137/2000.

5.18. Sub aspectul incidenței art. 2 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul Director ia act de faptul că obiectul prezentei cauze constă în lipsa prevederilor referitoare la asigurarea accesului liber al grupurilor religioase la canalele publice de media.

5.19. Astfel Colegiul Director trebuie să stabilească, după cum am menționat și în susținerile de mai sus, în ce măsură faptele prezentate îndeplinesc condițiile faptelor de discriminare, stabilite în ordonanță.

5.20. În acest sens, avem în vedere că, în prezenta cauză, este sesizată o posibilă încălcare a dispozițiilor legale ale O.G. nr. 137/2000, în sensul în care, plecând de la obiectul prezentei autosesizări, astfel cum acesta este formulat, avem în vedere prezumția că unele culte religioase sunt discriminate de către televiziunea publică din România, în speță TVR, prin faptul că le este refuzat, restricționat liberul acces al acestora, la canalele publice de media, prin lipsa unor prevederi care să asigure acest drept al cultelor.

5.21. Plecând de la prezumția mai sus statuată, trebuie să analizăm, după cum am menționat, în ce măsură sunt îndeplinite condițiile cumulative ale faptelor de discriminare, prevăzute de art. 2 din O.G. nr. 137/2000.

5.22. Astfel, ajungem să constatăm că putem reține existența unui criteriu, respectiv cel al apartenenței religioase; cât privește situația comparabilă, reținem îndeplinirea și a acestei condiții, de vreme ce în grila de canale ale TVR sunt difuzate emisiuni ale altor culte religioase din România.

---

³ *Stubbings ș.a. c. Regatul Unit*, 22.10.1996, parag. 75.

5.23. Înainte de a analiza efectul produs și legătura de cauzalitate dintre faptă și urmarea imediată, trebuie să stabilim clar în ce constă fapta. În acest sens, conform formulării din prezenta cauză, avem în vedere că nu putem reține existența unei restricții, preferințe, deosebiri sau excludere, devreme ce nu se face dovada clară a existenței unei cereri, din partea cultelor care nu beneficiază de spațiu de emisie în grila TVR, urmată de un refuz al instituției în cauză.

5.24. Avem în vedere, în acest sens, faptul că, din toată documentația depusă în prezenta cauză, în special punctele de vedere emise de către cultele care nu sunt încadrate în grila de programe ale TVR, nu se face referire clară cu privire la un refuz al reclamatei, de a acorda spațiu de emisie.

5.25. Astfel, având în vedere neîndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 2 din O.G. nr. 137/2000, Colegiul Director al CNCI consideră că faptele prezentate nu pot fi asimilate faptelor de discriminare, devreme ce dispozițiile ordonanței de urgență nu sunt incidente în prezenta cauză, având în vedere lipsa unor cereri din partea cultelor, și apoi a unui refuz din partea reclamatului.

5.26. Având în vedere cele mai sus enunțate, considerăm că o eventuală faptă ar fi putut fi reținută în sfera de aplicabilitate a art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 de către Consiliu dacă, după cum am enunțat mai sus, ar fi existat solicitări venite din partea cultelor religioase din România, altele decât cele care sunt încadrate în grila de programe ale TVR, și aceste cereri ar fi fost respinse de către reclamatul din prezenta cauză procedându-se astfel la încălcarea sau restricționarea unui drept.

Opinia concurentă la opinia majoritară a membrului Asztalos Csaba Ferenc

6.13. Deși pe fondul cauzei nu se reține existența unei solicitări de primire a unui spațiu de emisie a cultelor minoritare și implicit a unui refuz de acordare a unui drept, se constată că în stabilirea timpilor alocați de către TVR cultelor religioase nu există criterii transparente, fapt ce ar putea duce la crearea unor diferențieri în acordarea acestui drept între culte.

6.14. În lipsa unor criterii clare și transparente nu s-ar putea reține pentru tratamentul diferențiat o justificare rezonabilă și obiectivă așa cum recomandă în jurisprudența sa, raportat la art. 14 din Convenție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prezumându-se în final o faptă de discriminare.

6.15. Se recomandă Televiziunii Române adoptarea unui sistem transparent de stabilire a timpilor de emisie alocați fiecărui cult religios în parte.

Opinia separată exprimată de Haller István

5.1. Art. 2 alin. (1) al O.G. nr. 137/2000 prevede: „(1) Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

5.2. Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 1 prevede interdicția generală a discriminării: „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii

politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație”.

5.3. Din definițiile discriminării reiese că prin discriminare se înțelege o diferențiere (analizată la pct. la 5.3.1) bazată pe un criteriu (analizată la pct. la 5.3.2) care atinge un drept (analizată la pct. la 5.3.3) fără o justificare obiectivă (analizată la pct. la 5.3.4).

5.3.1.1. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniul, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoge și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoge sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă” (de exemplu, *Fredin c. Suedia*, 18 februarie 1991; *Hoffman c. Austria*, 23 iunie 1993, *Spadea și Scalabrino c. Italia*, 28 septembrie 1995, *Stubbings ș.a. c. Regatul Unit*, 22 octombrie 1996). În hotărârea dată în cazul *Thlimmenos c. Grecia* din 6.04.2000, Curtea a concluzionat că „dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoge, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”.

5.3.1.2. În concluzie, există o diferențiere dacă persoanele aflate în situații similare sunt tratate în mod diferențiat, sau dacă persoane aflate în situații diferite sunt tratate în mod identic.

5.3.1.3. Primul reclamat a depus la dosar o listă de programe care ar fi reprezentative pentru cultele minoritare, omițând să arate care sunt emisiunile considerate a fi ca prezentând Biserica Ortodoxă Română, ceea ce nu permite o comparație reală.

5.3.1.4. Conform O.G. nr. 137/2000, republicată, art. 20 alin. (6), „Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare”. Primul reclamat nu a depus la dosar proba privind prezentarea echidistanță a tuturor cultelor recunoscute din România.

5.3.1.5. Din analiza programului Televiziunii Române reiese că există săptămânal aproximativ 20 de ore dedicate Bisericii Ortodoxe Române, spre exemplu se transmit direct atât pe postul național cât și pe posturile locale, în fiecare duminică, slujbe religioase. Totodată se poate observa că niciodată nu se prezintă slujba unui alt cult religios, iar emisiunile care au fost prezentate de primul reclamat nu sunt emisiuni realizate de un anume cult minoritar, ci practic prezintă emisiuni privind monumente și altele similare.

5.3.1.6. Prim urmare consider că există o deosebire creată de reclamat între Biserica Ortodoxă Română și alte culte.

5.3.2. Criteriul diferențierii este cel al religiei. Grila de program a TVR dezavantajează în mod evident cultele minoritare.

5.3.3.1. Dreptul afectat este cel al libertății de religie, care este asigurat inclusiv prin Convenția europeană a drepturilor omului, art. 9: „Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau în colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor”. Acest drept nu conține doar obligația negativă de a nu interfera cu libertatea reli-

gioasă, dar și obligația pozitivă de a facilita manifestarea religiei. Totodată se afectează și dreptul la informare. Convenția europeană a drepturilor omului, art. 10, prevede și „libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei”. Conform Legii nr. 504/2002, în serviciile de programe se asigură diversitatea culturală, lingvistică și religioasă [art. 3 alin. (1)].

5.3.3.2. În mod evident posturile publice de radio și televiziune au obligația de a prezenta în mod echidistant toate cultele recunoscute.

5.3.3.3. Inclusiv Biserica Ortodoxă Română, favorizată de politica discriminatorie a postului public de televiziune, enunță foarte clar că reprezentarea cultelor minoritare în emisiunile publice trebuie să reflecte criteriul procentajului din totalul populației României.

5.3.4. Primul reclamat nu a invocat nicio justificare obiectivă privind defavorizarea cultelor minoritare.

5.4. Conform celor arătate la pct. 5.3., sunt incidente prevederile art. 2 alin. (1) al O.G. nr. 137/2000, republicată, existând o deosebire pe bază de religie care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a libertății religioase și a dreptului la informare a cultelor minoritare din România.

5.5. Nu se poate admite argumentul conform căruia Consiliul Național al Audiovizualului ar avea calitatea de a sancționa primul reclamat, chiar în cadrul deliberării cauzei s-a admis excepția de necompetență materială a acestei instituții, acceptând argumentarea invocată conform căruia CNA nu poate interveni în politica de program a unui post.

5.6. Nu se poate admite nici argumentul conform căruia primul reclamat nu ar putea fi sancționat pe principiul libertății de stabilirea politicii de program pentru televiziuni. Prin Hotărârea nr. 353/26.05.2008, Colegiul director a constatat că neadaptarea principalelor emisiuni difuzate de TVR la nevoile persoanelor cu deficit de auz și comunicare constituie discriminare și a aplicat sancțiunea de avertisment contravențional.

5.7. Consider că o soluție contrară a CNCD într-o cauză similară ridică însăși o problemă de discriminare, pentru care chiar CNCD ar fi responsabil⁴.

5.8. Nu se poate admite nici argumentul conform căreia dacă nu există o cerere expresă pentru eliminarea unei situații discriminatorii CNCD nu poate constata discriminarea. Sesiizarea CNCD nu este condiționată de o procedură prealabilă. Definițiile discriminării, conform art. 2 al O.G. nr. 137/2000, nu includ ca discriminarea să se producă neapărat în urma unei cereri privind tratamentul egal.

5.9. Considerăm totodată că este extrem de important ca autoritățile statului să declanșeze proceduri din proprie inițiativă pentru eliminarea unor situații negative din societate, fără să aștepte la plângeri sau petiții. În cazul CNCD, O.G. nr. 137/2000 prevede procedura auto-sesizării [art. 19 alin. (2): „Consiliul își exercită competențele la sesizarea unei persoane fizice sau juridice ori din oficiu”]. Cultele religioase nu au cerut o reprezentare echitabilă la posturile publice nu pentru că nu doresc o astfel de reprezentare, ci pentru a nu crea o imagine revendicativă.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 6 voturi pentru și 1 împotriva ale membrilor prezenți la ședință

⁴ A se vedea motivația dată de CEDO în cauza *Beian c. România*, 6.12.2007.

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Faptele sesizate nu constituie discriminare potrivit art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare;

2. Clasarea dosarului;

3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica reclamaților: Ambasadei SUA din București, Bisericii Evanghelice Române, Cultului Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică, Uniunii Comunităților Creștine Baptiste, Organizației Religioase Martorii lui Iehova, Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, Muftiatului Cultului Musulman, Federației Comunităților Evreiești din România, Episcopiei Unitariene Cluj, Arhiepiscopiei Romano-Catolică București, Arhiepiscopiei Romano-Catolice Alba Iulia, Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, Patriarhiei Române, Superintendenței Evanghelice S.P. Cluj, Consistoriului Superior Evanghelic C.A. Sibiu, Mitropoliei Cultului Creștin de Rit Vechi, Uniunii Cultului Creștin după Evanghelie, Uniunii de Conferințe a Bisericii Creștine Adventiste de Ziua a Șaptea, Arhiepiscopiei Bisericii Armene, Eparhiei Reformate din Ardeal, Eparhiei Reformate de pe lângă Piatra Craiului, Asociației Umaniste din România.

*

*   *

Membrii Colegiului director prezenți la ședință: ASZTALOS CSABA FERENC, GERGELY DEZIDERIU, HALLER ISTVÁN, JURA CRISTIAN, POP IOANA LIANA, VASILE VASILE-ALEXANDRU, VLAS CLAUDIA SORINA.